

VI - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 30.

Ступањем на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о извођењу излета, екскурзија и школе у природи ("Службени гласник Републике Српске", број 113/07).

Члан 31.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 07.021/602-1556/09

24. децембра 2009. године
Бања Лука

Министар,
Антон Касиповић, с.р.

335

На основу члана 39. став 3. Закона о библиотечкој дјелатности ("Службени гласник Републике Српске", бр. 52/01, 39/03 и 112/08) и члана 82. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08 и 11/09) министар просјете и културе доноси

ПРАВИЛНИК

О ПРОГРАМУ СТРУЧНОГ ИСПИТА У БИБЛИОТЕЧКОЈ ДЈЕЛАТНОСТИ И НАЧИНУ ЊЕГОВОГ ПОЛАГАЊА

Члан 1.

Овим правилником прописује се Програм стручног испита у библиотечкој дјелатности, као и начин његовог полагања.

Члан 2.

(1) Програм стручног испита садржи градиво из следећих предмета:

- а) Уставно уређење, библиотечко законодавство, радни односи и канцеларијско пословање,
- б) Основи библиотекарства,
- в) Алфабетски каталог,
- г) Стварни каталогози,
- д) Основи библиотечке информатике,
- ђ) Основи библиографије и
- е) Основи историје писма, књиге и библиотека.

(2) Програм стручног испита за кандидате са завршним првим циклусом студијског програма или еквивалентом одговарајуће високошколске установе (у даљем тексту: висока стручна спрема), као и за кандидате са завршеном вишом и средњом стручном спремом, утврђен је у Прилогу број 1 који чини саставни дио овог правилника.

(3) Стручни испит, након стручног оспособљавања спроведеног на практичном раду у библиотеци, могу полагати кандидати са високом и вишом стручном спремом послије годину дана, а кандидати са средњом стручном спремом након шест мјесеци.

(4) Кандидати са високом, односно вишом стручном спремом раде писмени рад из једног од предмета из става 1. овог члана.

(5) Кандидати са завршеним студијем библиотекарства и звањем дипломираних библиотекара ослобођени су полагања градива из предмета: Основи библиотекарства, Основи библиографије и Основи историје писма, књиге и библиотека.

Члан 3.

Стручни испит за кандидате свих степени стручне спреме, у складу са законом, организује и спроводи Народна и универзитетска библиотека Републике Српске.

Члан 4.

(1) Комисију за полагање стручног испита у библиотечкој дјелатности (у даљем тексту: Комисија) чине: предсједник, секретар, стални члан, испитивачи за предмете из члана 2. став 1. овог правилника и њихови замјеници.

(2) Комисију из става 1. овог члана именује директор Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске.

(3) Предсједнику, секретару, сталном члану, испитивачима и замјеницима припада накнада за рад у Комисији, а износ накнаде посебном одлуком утврђује директор Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске.

Члан 5.

(1) Библиотека, односно друга организација која обавља библиотечку дјелатност (у даљем тексту: установа), у којој је кандидат запослен, у сагласности са кандидатом, најкасније 60 дана прије почетка испитног рока, подноси пријаву за полагање стручног испита.

(2) Пријава се подноси Комисији путем Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске.

(3) Уз пријаву за полагање стручног испита доставља се:

- а) овјерен препис дипломе о стеченој степену стручне спреме,
- б) потврда установе у којој је кандидат запослен о дужини стручног оспособљавања и
- в) доказ о уплати средстава на име трошкова полагања стручног испита.

Члан 6.

(1) Кандидат може приступити полагању стручног испита уколико испуњава прописане услове и ако је уз пријаву достављена документација из члана 5. став 3. овог правилника.

(2) Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, на основу поднijете пријаве, утврђује да ли кандидат испуњава услове за полагање стручног испита и да ли је уз пријаву достављена документација из члана 5. став 3. овог правилника, те о томе обавјештава кандидата.

(3) У случају да кандидат уз пријаву није доставио сву потребну документацију из члана 5. став 3. овог правилника, кандидат може приступити полагању стручног испита уколико исту достави у року од три дана од дана пријаве обавјештења из става 2. овог члана.

Члан 7.

(1) Стручни испит се полаже у два испитна рока, у другој половини маја и другој половини новембра текуће године.

(2) Поред рокова утврђених у ставу 1. овог члана, Комисија може одредити и додатне рокове за полагање стручног испита.

Члан 8.

(1) Комисија ближе одређује вријеме и распоред полагања стручног испита и о томе, најкасније 30 дана прије почетка полагања, обавјештава кандидата.

(2) Стручни испит кандидати полажу у Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске.

Члан 9.

(1) Ради припремања кандидата за што успјешније савлађивања градива из програма стручног испита, Народна и универзитетска библиотека Републике Српске организује инструктивни и консултативни семинар, као и друге облике стручног оспособљавања кандидата.

(2) Списак обавезне литературе, неопходне за припрему градива из поједињих предмета, утврђује предсједник Комисије на приједлог испитивача.

Члан 10.

(1) Кандидат са високом, односно вишом стручном спремом, након пријема обавјештења о испуњености услова за полагање стручног испита, доставља Комисији приједлог теме за писмени рад.

(2) Полазећи од приједлога кандидата, испитивач одређује наслов теме и даје потребне инструкције кандидату за израду писменог рада.

(3) Кандидат доставља писмени рад најкасније 15 дана прије почетка стручног испита.

Члан 11.

(1) Испит се полаже усмено из сваког предмета, појединачно пред Комисијом.

(2) Кандидат може приступити усменом полагању испита из предмета Алфабетски каталог и Стварни каталоги уколико је претходно положио испит из практичне провере знања у области библиографске обраде, класификације и формирања каталога.

(3) Поред испуњења услова из става 2. овог члана, кандидат са високом, односно вишом стручном спремом може приступити усменом полагању испита само ако је његов писмени рад позитивно оцјењен.

Члан 12.

(1) Успјех кандидата из одређеног предмета оцјењује испитивач, заједно с предсједником и сталним чланом Комисије.

(2) Приликом оцјењивања успјеха кандидата са високом и вишом стручном спремом узима се у обзир и оцјена испитивача за писмени рад из тог предмета.

(3) Успјех из става 1. овог члана оцјењује се оцјенама: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1).

(4) Оцјена недовољан (1) је негативна, а остале оцјене су позитивне.

(5) Кандидат је положио стручни испит ако је добио позитивне оцјене из свих предмета; писменог рада и практичне провере знања.

(6) Коначан успјех кандидата на стручном испиту утврђује Комисија на основу општег успјеха који се изражава просечном оцјеном као аритметичком средином позитивних оцјена из предмета које је положио, позитивних оцјена из писменог рада и практичне провере знања.

Члан 13.

(1) Кандидат који добије оцјену недовољан (1) из најмање два предмета, односно из неоправданих разлога не дође на испит или дио испита, упућује се на поновно полагање цијelog испита у наредном испитном року.

(2) Уколико из једног предмета добије оцјену недовољан (1), кандидат тај предмет може поново полагати по истеку 30 дана након престанка испитног рока.

(3) Ако у поновљеном року опет добије оцјену недовољан (1), кандидат се упућује на поновно полагање цијelog испита у наредном испитном року.

(4) Кандидат може највише два пута полагати стручни испит.

Члан 14.

(1) Кандидату који из оправданих разлога не дође на испит или на дио испита, а о томе благовремено обавијести Комисију и поднесе доказе о оправданости изостанка, стручни испит се одлаже за 30 дана, односно за наредни испитни рок.

(2) Оправданост разлога изостанка са стручног испита процјењује Комисија, која одређује и период за који се стручни испит одлаже.

Члан 15.

(1) У току испита води се записник који садржи: презиме и име кандидата, степен стручне спреме, назив установе у којој је запослен, састав Комисије, датум и место полагања стручног испита, тему писменог рада, постављена питања, оцјену из писменог рада, оцјену практичне провере знања из појединачних предмета, општи успјех кандидата и закључак о одлагању или неодлагању стручног испита или о упућивању на поновно полагање испита из једног предмета.

(2) Записник потписују предсједник Комисије, стални члан, испитивач и записничар.

Члан 16.

(1) Кандидату који је положио испит, Народна и универзитетска библиотека Републике Српске издаје увјерење о положеном стручном испиту.

(2) Увјерење из става 2. овог члана садржи: презиме и име кандидата; годину и мјесто рођења; школу, односно факултет који је кандидат завршио; датум и мјесто полагања стручног испита; општи успјех кандидата; стручно знање које је стекао полагањем испита, број и датум издавања увјерења; потпис предсједника Комисије и потпис директора Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске, а овјерава се печатом Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске.

Члан 17.

(1) Кандидат који је положио стручни испит за обављање послова у другим дјелатностима, на испиту из предмета из члана 2. став 1. тачка а) овог правилника, полаже само садржј који се односи на библиотечко законодавство.

(2) Кандидат са високом, односно вишом стручном спремом, који има претходно положен стручни испит пре ма програму за средњу стручну спрему, полаже испит из практичне провере знања из члана 11. став 2. овог правилника и ради писмени рад с темом из дјелокруга радног мјеста на које је распоређен.

Члан 18.

Признају се стручни испити положени у складу са прописима који су важили до дана ступања на снагу овог правилника.

Члан 19.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о Програму стручног испита у библиотечкој делатности и начину његовог полагања ("Службени гласник Републике Српске", број 5/02).

Члан 20.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 07.041/034-5913/09

29. децембра 2009. године

Министар,

Бања Лука

Аnton Kasićović, c.p.

Прилог број 1

ПРОГРАМ

СТРУЧНОГ ИСПИТА У БИБЛИОТЕЧКОЈ

ДЈЕЛАТНОСТИ

А. Висока и виша стручна спрема

I - УСТАВНО УРЕЂЕЊЕ, БИБЛИОТЕЧКО ЗАКОНОДАВСТВО, РАДНИ ОДНОСИ И КАНЦЕЛАРИЈСКО ПОСЛОВАЊЕ

Уставно уређење: Општи оквирни споразум о миру у БиХ и Анекси 1-11; Устав БиХ - Анекс 4 (уводни дио и члан I); Јудуска права и основне слободе (члан II) и Споразум о људским правима (Анекс 6); Надлежности и односи између институција БиХ (члан III); Парламентарна скупштина (члан IV); Предсједништво (члан V); Уставни суд (члан VI); Централна банка (члан VII) и финансије (члан VIII); Опште одредбе, доношење амандмана, прелазни аранжмани и ступање на снагу Устава БиХ (чл. IX-XII); Споразум о Комисији за очување националних споменика (Анекс 8); Споразум о цивилној имплементацији мировног споразума - Високи представник (Анекс 10); Основна обиљежја, организација, статус и надлежност Брчко Дистрикта; Преамбула и основне одредбе у Уставу РС; Јудуска права и слободе у Уставу РС; Економско и социјално уређење РС; Права и дужности Републике у Уставу РС; Организација Републике у Уставу РС; Народна скупштина и Вијеће народа у РС; Витални национални интерес конститутивних народа у РС; Процедура за доношење закона у вези са виталним националним интересима у РС; Предсједник РС; Влада и републичка управа у РС; Територијална организација и локална самоуправа у РС; Одбрана у Уставу РС; Уставност и законитост у РС; Уставни суд РС; Судови и јавна тужилаштва у РС; Промјена Устава РС и завршне одредбе; Уставни закон за спровођење Устава РС; Политичке организације, удружења и фондације у РС.

Библиотечко законодавство: Уставнoprавни положај библиотечке дјелатности у РС; Правна регулатива о библиотечкој дјелатности у РС - кратак хронолошки преглед; Предмет регулисања и основне одредбе Закона о библиотечкој дјелатности; Подзаконски акти у библиотечкој дјелатности и предмет њиховог регулисања; Општи интерес у библиотечкој дјелатности; Услови и начин обављања библиотечке дјелатности; Врсте библиотека према намјени; Оснивање и престанак рада библиотека; Правни статус народне библиотеке; Послови библиотеке; Послови Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске; Матични послови у библиотечкој дјелатности; Руковођење библиотеком; Управљање библиотеком; Надзор над законитошћу рада у библиотечкој дјелатности; Надзор над стручним радом библиотека; Садржина и начин вођења регистра библиотека; Чување и заштита библиотечке грађе; Ревизија и расходовање библиотечке грађе; Достављање штампаних ствари - обавезни примјерак; Финансирање библиотечке дјелатности; Основна начела јединствене обраде библиотечке грађе; Стручни испит у области библиотечке дјелатности; Стручни послови и стручна звјања у библиотечкој дјелатности; Заштита ствари и ријетке књиге; Међународни прописи о библиотечкој дјелатности; Прописи о културним добрима; Прописи о издавачкој дјелатности и јавном информисању; Прописи о информационом систему РС и слободи приступа информацијама; Стандарди у библиотечкој дјелатности.

Радни односи и канцеларијско пословање: Појам радних односа и запошљавања радника; Прописи који регулишу радне односе; Заснивање радног односа; Заснивање радног односа са страним држављанима; Закључивање и врсте уговора о раду; Услови за пријем државних службеника у радни однос; Радни однос државних службеника; Стручни испит, стручно оспособљавање и усваршавање радника; Радно вријеме и одмори радника; Одсуства радника с посла; Заштита на раду; Плате и друга примања радника; Дисциплинска и материјална одговорност радника; Заштита права радника и дјеловања синдиката; Престанак радног односа; Права радника након престанка радног односа; Права радника из области пензијско-инвалидског осигурања; Радна књижица, стручна спрема радника и радно мјесто; Казнене одредбе у Закону о раду; Одговорност државних службеника; Појам, значај и садржај канцеларијског пословања; Основни појмови у систему канцеларијског пословања; Прописи о канцеларијском пословању; Системи канцеларијског пословања; Систем дјеловодног протокола и скраћени дјеловодни протокол; Регистар аката или предмета; Попис аката; Пријем аката, отварање и пређење поште; Распоређивање (разврставање) поште; Заједниче и сигнирање аката; Саставни дијелови акта; Књига отпреме поште и роковник предмета; Печати и штампиле; Картотечки систем; Листа категорија регистратурског материјала; Архивирање документације и одабирање архивске грађе; Излучивање безвриједног регистратурског материјала; Сређивање, заштита и чување архивске грађе; Евидентирање архивске грађе; Смјештај сређене грађе; Електронски запис; Прекршајна и кривична одговорност у систему канцеларијског пословања.

II - ОСНОВИ БИБЛИОТЕКАРСТВА

Библиотекарство, библиотечка дјелатност (дефиниција и развој терминологије, значај и задаци); Библиотека (дефиниција, класификација); Асоцијације библиотекара националног и међународног карактера; Пројекти истакнутих библиотечких асоцијација (универзална библиографска контрола, универзална доступност публикација); Образовање библиотекара на локалном и међународном нивоу; Етика у библиотечкој дјелатности; Стручна литература из области библиотекарства - истакнуте едиције и периодичне публикације; Типови библиотека према УНЕСКО-овој класификацији; Услови за оснивање појединачних типова библиотека; Мрежа библиотека и јединствене библиотечко-информациони системи; Систем организације библиотека - централизован и децентрализован; Функције матичности; Библиотечки фондови - карактеристике и врсте; Националне библиотеке, народне / јавне библиотеке, високошколске

библиотеке, специјалне библиотеке и школске библиотеке - појам, карактеристике, врсте, облик организације и посlovaњa, истакнути представници у земљи и иностранству; Библиотеке за хендикапирана лица; Завичајни фондови народних библиотека и начин њихове организације; Депозитне библиотеке; Библиотеке са једним запосленим; Набавка библиотечке грађе; Врсте набавке; Однос облика набавке према типу библиотеке и селекција грађе; Видови смјештаја библиотечке грађе; Заштита библиотечке грађе - врсте заштите, конзервација и рестаурација; Обрада библиотечке грађе; Рад са корисницима; Реферална дјелатност; Организација и евалуација информационих извора; Стратегија претраживања; Селективна дисеминација информација; Персонализација информација; Заштита приватности; Интелектуална слобода корисника, библиотека и библиотекар; Интернет и референсна служба; Међубиблиотечка позајмица и други облици међубиблиотечке сарадње; Ревизија библиотечке грађе; Евалуација рада библиотека; Библиотечка статистика; Маркетинг у библиотекама; Систем квалитета у библиотекама; Управљање системом квалитета; Конзорцијуми библиотека.

III - АЛФАБЕТСКИ КАТАЛОГ

Формални каталоги: задаци и врсте; Алфабетски каталог (дефиниција и задаци); Лисни алфабетски каталог (структуре, подјела према обиму и врсти грађе); Каталогизација монографских публикација, континуација некњижне грађе, саставних дијелова и електронских извора; Каталошка јединица (елементи, врсте и начин израде); Одредница (јединствена одредница, језик, писмо, правопис и врсте); Принцип ауторства у алфабетском каталогу; Универзална библиографска контрола: национална и међународна размјена библиографских информација; Међународни стандарди за библиографски опис: ISBD (M), ISBD (CR), ISBD (NBM), ISBD (CP), ISBD (ER) (структуре, језик, писмо и правопис); Библиографски опис монографских и серијских публикација, некњижне грађе и електронских извора; Аналитичка обрада саставних дијелова публикације; Формирање алфабетског каталога (редослијед каталогашких јединица); Упутно-информативни систем алфабетског каталога (структуре и организација); Редакција и одржавање алфабетског каталога; Штампани алфабетски каталог (карактеристика и намјена); Електронски каталог; Стандарди за машински читљиву каталогизацију (карактеристике и структура): UNIMARC, COMARC/B; Каталошки запис: елементи и структура; Кооперативна каталогизација - узајамни on-line каталоги: креирање и преузимање записа; Кatalogizacija u publikaciji - CIP (карактеристике и функције).

IV - СТВАРНИ КАТАЛОЗИ

Стварни каталоги (дефиниција, задаци, садржина и врste); Стручни каталог; Предметни каталог; Библиотечка класификација; Стручна класификација; Класификациони системи; Универзална десимална класификација - УДК (структуре, главне таблице, помоћне таблице, изјаве и допуне УДК); FID - Међународна федерација за документацију; Анализа садржаја публикације и утврђивање УДК броја (знаки, комбиновање бројева); Помоћни инструменти стручног каталога; Лисни стручни каталог: формирање и одржавање; Редакција и одржавање стручног каталога; Електронска база података; UNIMARC - универзални формат за машински читљиву каталогизацију (примјена блока садржајне анализе - поље 675); Примјена УДК при смјештају фонда; Предметна класификација; Правила за предметно означавање публикација; Анализа садржаја публикације и дефинисање предметне рубрике; Предметна одредница (општа, именска, географска, временска или хронолошка, формална); Пододредница (тематска, географска, хронолошка, формална); Формирање лисног предметног каталога; Упутно-информативни систем предметног каталога (упутна јединица, информативна јединица, тумачна јединица); Редакција и одржавање предметног каталога; Помоћни инструменти предметног каталога; Електронска база података; UNIMARC - универзални формат за машински читљиву каталогизацију (примјена блока садржајне анализе - поља 600-609, односно 960-969); Тезаурус (дефиниција, сврха, садржина, врсте).

V - ОСНОВИ БИБЛИОТЕЧКЕ ИНФОРМАТИКЕ

Информација, комуникација, документација (појам); Научне и технолошке информације (појам, дефиниција, садржај); Информационо-документационо-комуникациони (ИНДОК) систем (појам, дефиниција); Систем научних и технолошких информација (СНТИ); Библиотечко-информационни систем (БИС) (мјесто, улога и значај у систему информисања); UNISIST - јаветски систем научних и технолошких информација; Генерални информациони систем (GIP); Информационо-документационо-комуникациони процеси у систему и инфраструктура система (прикупљање извора научно-технолошких информација, аналитичко-синтетичка обрада информација и података, чување и претраживање информација, информационе услуге, средства ширења и коришћења информација), међународна повезаност и сарадња, стандарди; Савремена компјутерска, телекомуникациониа технологија, оптички дискови и њихова примјена код нас и у свијету; Реферални центар Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске; Дигиталне библиотеке и електронске публикације; On-line каталогози; Web презентације библиотека; Електронски часописи; Основи претраживања: Bool-ови оператори (or, and, not); Оператори удаљености у претраживању; Сложени изрази у претраживању; Речник термина (индексна датотека); Редосlijed извршавања Bool-оператора; Интернет и његови сервиси; E-mail; Интернет сервис FTP; Интернет сервис WEB; Електронске конференције; IP адреса; Web презентација (browser); Интернет у библиотеки.

VI - ОСНОВИ БИБЛИОГРАФИЈЕ

Упознавање с појмом библиографије (дефиниција, предмет, задаци, подјела и врсте); Методологија библиографског рада; Библиографски стандарди; Улога међународних стандарда у раду на библиографији; Библиографски извори (базе података, штампани и лисни каталогози, приручници, библиографије, завичајне збирке...); Облици, врсте и елементи библиографских јединица; Фазе библиографских истраживања; Сакупљање и избор грађе; Библиографски опис (књига, периодике, чланака и др.); Псеудоними и аноними; Библиографско цитирање; Библиографске биљешке; Селекција и класификација библиографске грађе; Систематизација библиографија према садржају; Класификација библиографија према циљу и намјени; Класификација библиографија према обухвату грађе (садржај, обим, врста публикација, облик, врсте извора); Пратећи елементи уз библиографију; Врсте регистара; Почеци библиографског описивања на српским просторима; Улога Летописа Матице српске у развоју библиографије; Значај текуће библиографије; Текућа библиографија у XIX вијеку; Босанскохерцеговачка и српска текућа библиографија у првој половини XX вијека; Ретроспективна библиографија; Аналитичка библиографија; Персонална библиографија; Библиографија рукописа; Библиографија библиографија; Завичајна библиографија (критеријуми и избор грађе); Међународне библиографије; Историјски преглед босанскомахерцеговачке и српске библиографије до почетка XX вијека; Текућа библиографија Републике Српске; Српска библиографија књига 1868-1941; Значајне библиографије и библиографи (Стојан Новаковић, Лукијан Мушкићи, Антоније Арновљев Арнот, Георгије Михаиловић, Павле Поповић, Захарије Орфелин, Ђорђе Пејановић...); Најважније енциклопедије и лексикони (према избору); Коришћење библиографије; Значај библиографије у стручном и научном раду; Библиографски рад у већим библиотекама Републике Српске, БиХ и Србије; Улога националних библиотека, института, академија наука и других институција у развоју библиографије; Технолошке иновације у библиографској дјелатности; Улога аутоматизације у изради текућих и ретроспективних националних библиографија; Претраживање база података за потребе библиографије.

VII - ОСНОВИ ИСТОРИЈЕ ПИСМА, КЊИГЕ И БИБЛИОТЕКА

Писмо. Дефиниција, постанак, развој, врсте и значај; Претече писма (мнемотехничка средства); Развојне етапе писма; Материјали за писање; Прибор за писање; Глинене

таблице; Воштане таблице; Папирус као материјал за писање; Пергамент; Хартија; Палеографија; Филигранологија; Писма старог вијека (клинасто писмо, хијероглифи); Грчко писмо; Латиница (постанак и развој); Латиница код Јужних Словена (беневентана, каролина); Почеци словенске писмености (Црнорица Храбар); Ћирило и Методије; Глагољица (постанак, типови глагољице, споменици); Ћирилица (постанак, типови ћирилице, споменици); Почеци српске књижевности; Вук Стефановић Карадић; Вукова реформа; Сава Мркаљ.

Књига. Дефиниција, постанак, развој, врсте и значај; Етапе у развоју књиге; Ротулус; Кодекс; Рукописна књига; Скрипторијум; Проналазак штампе покретним словима (Јохан Гутенберг); Штампана књига; Инкунабуле; Србуље; Свети Сава; Мирослављево јеванђеље; Штампарија Ђурђа Црнојевића на Цетињу; Манастирске штампарије у Србији; Српске инкунабуле; Први српски часописи и новине (З. Орфелин, Х. Жефаровић, Д. Давидовић); Летопис Матице српске; Доситеј Обрадовић; Српски часописи у Босни и Херцеговини, крај XIX и почетак XX вијека.

Библиотеке. Дефиниција, постанак, развој, врсте и значај; Библиотеке старог вијека - Асурбанипалова библиотека; Александријска библиотека; Римске библиотеке; Средњовјековне библиотеке; Библиотека Манастира Хиландара; Читалишта у Србији у XIX вијеку; Библиотека Српске патријаршије; Народна библиотека Србије; Библиотека Матице српске; Библиотека Српске академије наука и уметности; Народна и универзитетска библиотека Светозар Марковић; Централна библиотека Ђурђе Црнојевић; Српска централна библиотека Просвјета у Сарајеву; Народна и универзитетска библиотека Републике Српске; Народна библиотека Требиње; Национална библиотека Француске; Библиотека Британског музеја; Конгресна библиотека у Вашингтону; Руска државна библиотека у Москви.

Б. Средња стручна спрема

I - УСТАВНО УРЕЂЕЊЕ, БИБЛИОТЕЧКО ЗАКОНОДАВСТВО, РАДНИ ОДНОСИ И КАНЦЕЛАРИЈСКО ПОСЛОВАЊЕ

Уставно уређење: Општи оквирни споразум о миру у БиХ и Анекси 1-11; Устав БиХ - Анекс 4 (уводни дио и члан I); Основна обиљежја, организација, статус и надлежност Брчко Дистрикта; Преамбула и основне одредбе у Уставу РС; Људска права и слободе у Уставу РС; Економско и социјално уређење РС; Права и дужности Републике у Уставу РС; Организација Републике у Уставу РС; Народна скупштина и Вијеће народа у РС; Витални национални интерес конститутивних народу у РС; Предсједник РС; Влада и републичка управа РС; Територијална организација и локална самоуправа у РС; Одбрана у Уставу РС; Уставност и законитост у РС; Уставни суд РС; Судови и јавна тужилаштва у РС; Промјена Устава РС и завршне одредбе; Уставни закон за спровођење Устава РС; Политичке организације, удружења и фондације у РС.

Библиотечко законодавство: Предмет регулисања и основне одредбе Закона о библиотечкој дјелатности; Општи интерес у библиотечкој дјелатности; Услови и начин обављања библиотечке дјелатности; Врсте библиотека према намјени; Оснивање и престанак рада библиотека; Послови библиотеке; Послови Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске; Матични послови у библиотечкој дјелатности; Руковођење библиотеком; Управљање библиотеком; Надзор над законитошћу рада у библиотечкој дјелатности; Надзор над стручним радом библиотека; Садржина и начин вођења регистра библиотека; Чување и заштита библиотечке грађе; Ревизија и расходовање библиотечке грађе; Достављање штампаних ствари - обавезни примјерак; Финансирање библиотечке дјелатности; Основна начела јединствене обраде библиотечке грађе; Стручни испит у области библиотечке дјелатности; Стручни послови и стручна звања у библиотечкој дјелатности.

Радни односи и канцеларијско пословање: Појам радних односа и запошљавања радника; Прописи који регулишу радне односе; Заснивање радног односа; Заснивање радног односа са страним држављанима; Закључивање

и врсте уговора о раду; Радни однос државних службеника; Стручни испит, стручно оспособљавање и усавршавање радника; Радно вријеме и одмори радника; Одсуства радника с посла; Заштита на раду; Плате и друга примања радника; Защита права радника и дјеловање синдиката; Престанак радног односа; Радна књижица, стручна спрема радника и радно мјесто; Појам, значај и садржај канцеларијског пословања; Основни појмови у систему канцеларијског пословања; Прописи о канцеларијском пословању; Систем дјеловодног протокола и скраћени дјеловодни протокол; Регистар аката или предмета; Попис аката; Пријем аката, отварање и прегледање поште; Распоређивање (разврставање) поште; Завођење и сигнирање аката; Саставни дијелови акта; Књига отпреме поште и роковник предмета; Печати и штамбиљи; Картотечки систем; Евидентирање архивске грађе; Смјештај сређене грађе.

II - ОСНОВИ БИБЛИОТЕКАРСТВА

Библиотекарство, библиотечка дјелатност, (дефиниција и развој терминологије, значај и задаци); Библиотека (дефиниција, класификација); Асоцијације библиотекара националног и међународног карактера; Пројекти истакнутих библиотечких асоцијација (универзална библиографска контрола, универзална доступност публикација); Образовање библиотекара на локалном и међународном нивоу; Етика у библиотечкој дјелатности; Стручна литература из области библиотекарства - истакнуте едиције и периодичне публикације; Типови библиотека према УНЕСКО-овој класификацији; Услови за оснивање појединих типова библиотека; Мрежа библиотека и јединствени библиотечко-информативни систем; Систем организације библиотека - централизован и децентрализован; Функције матичности; Библиотечки фондови - карактеристике и врсте; Националне библиотеке, народне / јавне библиотеке, високошколске библиотеке, специјалне библиотеке и школске библиотеке - појам, карактеристике, врсте, облик организације и пословања, истакнути представници у земљи и иностранству; Библиотеке за хендикапирана лица; Завичајни фондови народних библиотека и начин њихове организације; Депозитне библиотеке; Библиотеке са једним запосленим; Набавка библиотечке грађе; Врсте набавке; Однос облика набавке према типу библиотеке и селекција грађе; Видови смјештаја библиотечке грађе; Заштита библиотечке грађе - врсте заштите, конзервација и рестаурација; Обрада библиотечке грађе, Рад са корисницима; Реферална дјелатност; Организација и евалуација информационих извора; Стратегија претраживања; Селективна дисеминација информација; Персонализација информација; Заштита приватности; Интелектуална слобода корисника, библиотека и библиотекара; Интернет и референсна служба; Међубиблиотечка позајмица и други облици међубиблиотечке сарадње; Ревизија библиотечке грађе.

III - АЛФАБЕТСКИ КАТАЛОГ

Формални каталоги: задаци и врсте; Алфабетски каталог (дефиниција и задаци); Лисни алфабетски каталог (структуре, подела према обиму и врсти грађе); Каталогизација монографских публикација, континуација некњижне грађе, саставних дијелова и електронских извора; Каталошка јединица (елементи, врсте и начин изrade); Одредница (јединствена одредница, језик, писмо, правопис и врсте); Принцип ауторства у алфабетском каталогу; Универзална библиографска контрола: национална и међународна размјена библиографских информација; Међународни стандарди за библиографски опис: ISBD (M), ISBD (CR), ISBD (NBM), ISBD (CP), ISBD (ER) (структуре, језик, писмо и правопис); Библиографски опис монографских и серијских публикација, некњижне грађе и електронских извора; Аналитичка обрада саставних дијелова публикације; Формирање алфабетског каталога (редослијед каталогских јединица); Упутно-информативни систем алфабетског каталога (структуре и организација); Редакција и одржавање алфабетског каталога; Штампани алфабетски каталог (карактеристика и намјена); Електронски каталог; Стандарди за машински читљиву каталогизацију (карактеристике и структура): UNIMARC, COMARC/B; Каталошки запис: елементи и структура; Кооперативна каталоги-

зација - узајамни on-line каталоги: креирање и преузимање записа; Каталогизација у публикацији - CIP (карактеристике и функција).

IV - СТВАРНИ КАТАЛОЗИ

Стварни каталоги (дефиниција, задаци, садржина и врсте); Стручни каталог; Предметни каталог; Библиотечка класификација; Стручна класификација; Класификациони системи; Универзална десимална класификација - УДК (структуре, главне таблице, помоћне таблице, измјене и допуне УДК); FID - Међународна федерација за документацију; Анализа садржаја публикације и утврђивање УДК броја (значи, комбиновање бројева); Помоћни инструменти стручног каталога; Лисни стручни каталог: формирање и одржавање; Редакција и одржавање стручног каталога; Електронска база података; UNIMARC - универзални формат за машински читљиву каталогизацију (примјена блока садржајне анализе - поље 675); Примјена УДК при смјештају фонда; Предметна класификација; Правила за предметно означавање публикација; Анализа садржаја публикације и дефинисање предметне рубrike; Предметна одредница (општа, именска, географска, временска или хронолошка, формална); Пододредница (тематска, географска, хронолошка, формална); Формирање лисног предметног каталога; Упутно-информативни систем предметног каталога (упутна јединица, информативна јединица, тумачна јединица); Редакција и одржавање предметног каталога; Помоћни инструменти предметног каталога; Електронска база података; UNIMARC - универзални формат за машински читљиву каталогизацију (примјена блока садржајне анализе - поља 600-609, односно 960-969); Тезаурус (дефиниција, сврха, садржина, врсте).

V - ОСНОВИ БИБЛИОТЕЧКЕ ИНФОРМАТИКЕ

Информација, комуникација, документација (појам); Научне и технолошке информације (појам, дефиниција, садржaj); Информационо-документационо-комуникациони (ИНДОК) систем (појам, дефиниција); Систем научних и технолошких информација (СНТИ); Библиотечко-информационни систем (БИС) (место, улога и значај у систему информисања); UNISIST - свјетски систем научних и технолошких информација; Генерални информациони систем (ГИП); Информационо-документационо-комуникациони процеси у систему и инфраструктура система (прикупљање извора научно-технолошких информација, аналитичко-синтетичка обрада информација и података; чување и претраживање информација, информационе услуге, средства ширења и коришћења информација), међународна повезаност и сарадња, стандарди; Савремена компјутерска, телекомуникациониа технологија, оптички дискови и вишиова примјена код нас и у свету; Реферални центар Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске; Дигиталне библиотеке и електронске публикације; On-line каталоги; Web презентације библиотека; Електронски часописи; Основи претраживања: Bool-ови оператори (or, and, not); Оператори удаљености у претраживању; Сложени изрази у претраживању; Рјечници термина (индексна датотека); Редослијед извршавања Bool-оператора; Интернет и његови сервиси; E-mail; Интернет сервис FTP; Интернет сервис WEB; Електронске конференције; IP адреса; Web презентација (browser); Интернет у библиотеци.

VI - ОСНОВИ БИБЛИОГРАФИЈЕ

Упознавање с појмом библиографије (дефиниција, предмет, задаци, подјела и врсте); Методологија библиографског рада; Библиографски стандарди; Улога међународних стандарда у раду на библиографији; Библиографски извори (базе података, штампани и лисни каталоги, приручници, библиографије, завичајне збирке...); Облици, врсте и елементи библиографских јединица; Фазе библиографских истраживања; Сакупљање и избор грађе; Библиографски опис (књига, периодике, чланака и др.); Псеудоними и аноними; Библиографско цитирање; Библиографске биљешке; Селекција и класификација библиографске грађе; Систематизација библиографија према садржају; Класификација библиографија према циљу и намјени; Класификација библиографија према обухвату грађе (садржај, обим, врста публикација, облик, врсте извора); Пратећи

елементи уз библиографију; Врсте регистара; Почеци библиографског описивања на српским просторима; Улога Летописа Матице српске у развоју библиографије; Значај текуће библиографије; Текућа библиографија у XIX вијеку; Босанскохерцеговачка и српска текућа библиографија у првој половини XX вијека; Ретроспективна библиографија; Аналитичка библиографија; Персонална библиографија; Библиографија рукописа; Библиографија библиографија; Завичајна библиографија (критеријуми и избор грађе); Међународне библиографије; Историјски преглед босанскохерцеговачке и српске библиографије до почетка XX вијека; Текућа библиографија Републике Српске; Српска библиографија књига 1868-1941; Значајне библиографије и библиографи (Стојан Новаковић, Лукијан Мушички, Антоније Арновљев Арнот, Георгије Михаиловић, Павле Поповић, Захарије Орфелин, Ђорђе Пејановић...); Најважније енциклопедије и лексикони (према избору); Коришћење библиографије; Значај библиографије у стручном и научном раду.

VII - ОСНОВИ ИСТОРИЈЕ ПИСМА, КЊИГЕ И БИБЛИОТЕКА

Писмо. Дефиниција, постанак, развој, врсте и значај; Претече писма (мнемотехничка средства); Развојне етапе писма; Материјали за писање; Прибор за писање; Глинене таблице; Воштане таблице; Папирус као материјал за писање; Пергамент; Хартија; Палеографија; Филигранологија; Писма старог вијека (клинасто писмо, хијероглифи); Грчко писмо; Латиница (постанак и развој); Латиница код Јужних Словена (беневентана, каролина); Почеци словененске писмености (Црноризац Храбар); Ћирило и Методије; Глагољица (постанак, типови глагољице, споменици); Ћирилица (постанак, типови ћирилице, споменици); Почеци српске књижевности; Вук Стефановић Карадић; Вукова реформа; Сава Мркаљ.

Књига. Дефиниција, постанак, развој, врсте и значај; Етапе у развоју књиге; Ротулус; Кодекс; Рукописна књига; Скрипторијум; Проналасац штампе покретним словима (Јохан Гутенберг); Штампана књига; Инкунабуле; Србуље; Свети Сава; Мирослављево јеванђеље; Штампарија Ђурђа Црнојевића на Цетињу; Манастирске штампарије у Србији; Српске инкунабуле; Први српски часописи и новине (З. Орфелин, Х. Жефаровић, Д. Давидовић); Летопис Матице српске; Доситеј Обрадовић; Српски часописи у Босни и Херцеговини, крај XIX и почетак XX вијека.

Библиотеке. Дефиниција, постанак, развој, врсте и значај; Библиотеке старог вијека - Асурбанипалова библиотека; Александријска библиотека; Римске библиотеке; Средњовјековне библиотеке; Библиотека Манастира Хиландара; Читалишта у Србији у XIX вијеку; Библиотека Српске патријаршије; Народна библиотека Србије; Библиотека Матице српске; Библиотека Српске академије наука и умјетности; Народна и универзитетска библиотека Светозар Марковић; Централна библиотека Ђурђе Црнојевић; Српска централна библиотека Просвјета у Сарајеву; Народна и универзитетска библиотека Републике Српске; Народна библиотека Требиње; Национална библиотека Француске; Библиотека Британског музеја; Конгресна библиотека у Вашингтону; Руска државна библиотека у Москви.

336

На основу члана 31. став 8. Закона о средњем образовању и васпитању ("Службени гласник Републике Српске", бр. 74/08 и 106/09) и члана 82. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08 и 11/09), министар просвјете и културе доноси

НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ

ЗА СРЕДЊЕ СТРУЧНЕ ШКОЛЕ

Члан 1.

(1) Овим наставним планом и програмом утврђују се занимања трећег степена сложености средњих стручних школа у 12 струка и 57 занимања, и то:

а) пољопривреда и прерада хране:

- 1) цвијећар - вртлар,
- 2) воћар - виноградар,
- 3) фармер,
- 4) прехрамбени производи,
- 5) месар,
- 6) прерађивач млијека,
- 7) пекар;
- б) шумарство и обрада дрвета:
- 1) столар,
- 2) шумар,
- 3) расадничар,
- 4) тапетар - декоратор,
- 5) производи примарних производа од дрвета;
- в) геологија, рударство и металургија:

1) рудар,

2) руководилац рударском механизацијом,

3) ваљаоничар,

4) механичар рударских машина,

5) металург,

6) оплемењивач минералних сировина,

7) геобушач;

г) машинство и обрада метала:

1) аутомеханичар,

2) бравар,

3) варилац,

4) инсталатер,

5) лимар,

6) ковач,

7) механичар,

8) металобрусаč,

9) монтер,

10) обрађивац метала резањем,

11) прецизни механичар;

д) електротехника:

1) аутоелектричар,

2) електричар,

3) електроничар механичар,

4) електроничар телекомуникација;

ђ) хемија, неметали и графичарство:

1) хемијски оператор;

е) текстиљство и кожарство:

1) обућар,

2) кожар,

3) кројач,

4) текстилац,

5) галантериста;

ж) геодезија и грађевинарство:

1) зидар,

2) изолатер - асфалтер,

3) армирач - бетонирац,

4) тесар - подлагач облоге,

5) каменорезац;

3) саобраћај:

1) ПТТ манипулант,

2) возач моторних возила,

3) руководилац грађевинских и претоварних машина,

4) организатор жељезничког саобраћаја,

5) бродовођа;

и) угоститељство и туризам:

1) конобар,